

PRITARTA

Anykščių rajono savivaldybės tarybos
2020 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. 1-TS-192

PATVIRTINTA

Anykščių vaikų lopšelio-darželio „Spindulėlis“
direktoriaus 2020 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. V-37

**ANYKŠČIŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „SPINDULĖLIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Informacija apie mokyklą

Švietimo teikėjas – Anykščių vaikų lopšelis-darželis „Spindulėlis“ (toliau – Mokykla).

Teisinė forma – biudžetinė, nesiekianti pelno savivaldybės švietimo įstaiga, turinti viešojo juridinio asmens statusą.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Adresas: Smėlio g. 9, LT-29146 Anykščiai, tel. (8 381) 51 188, el. p. spindulelis@res.lt,
interneto svetainė www.spindulelis.anyksciai.lm.lt

2. Vaikai ir jų poreikiai

Ikimokyklinis vaikų ugdymas Mokykloje grindžiamas požiūriu, kad:

- ikimokyklinio ugdymo šerdis – vaiko gerovė, visuminis ugdymasis, aktyvus, autentiškas, patirtinis jo dalyvavimas ugdymo procese;
- vaikas ugdosi aplinkoje, kurioje yra saugus, gerbiamas, kur pripažįstama jo nuomonė ir tenkinami jo poreikiai;
- žaidimas – svarbiausia vaiko socialinį, emocinį ir pažintinį ugdymąsi skatinanti veikla;
- vaikas aktyviai mokosi ir pažįsta juos supantį pasaulį praktiškai bandydami, kurdami;
- savo sukauptą patirtį, žinias ir gebėjimus vaikas parodo skirtingais būdais – žaisdamas, bendraudamas, kalbėdamas, tyrinėdamas, kurdamas, sprenddamas kasdienes problemas;
- vaiko ugdymas integralus, jo fizinio, emocinio, socialinio ir pažintinio ugdymosi sritys yra tarpusavyje susijusios ir vienodai svarbios;
- vėliau įgyjami vaiko gebėjimai, supratimas ir nuostatos grindžiami anksčiau įgytais gebėjimais, žiniomis ir nuostatomis;
- kiekvieno vaiko tempas yra individualus, todėl vaiko pasiekimai įvairiose srityse skirtingi;
- vaiko raida yra skatinama keliant didesnius už jo turimus gebėjimus ugdymosi iššūkius.

Vaikas ugomas atsižvelgiant į jo individualius emocinius ir bazinius poreikius:

Emociniai:

- jaustis mylimu,
- jaustis išklausytu ir suprastu,
- jaustis gerbiamu ir pripažintu,
- jaustis įvertintu.

Emociniai poreikiai tenkinami per pozityvų santykį su vaiku. Šių poreikų tenkinimas garantuos, kad vaikas augdamas pasitikės savimi, bus motyvuotas mokytis, siekti tikslų, mokės užmegzti pozityvius santykius su aplinkiniais, bus iniciatyvus.

Baziniai, užtikrinantys vaiko fizinį ir socialinį vystymąsi:

- jaustis saugiai,
- jausti aplinkos pastovumą,
- bendrauti,
- mokytis ir žaisti,
- tyrinėti ir eksperimentuoti,
- aktyviai judėti.

Tenkindama individualius vaiko poreikius Mokykla siekia:

- užtikrinti saugią aplinką;
- kurti atvirą, stimuliuojančią, skatinančią kūrybiškumą ir mąstymą aplinką;
- sudaryti sąlygas būti išklausytiems, išreikšti savo nuomonę, kuri pripažįstama ir vertinama;
- organizuoti patirtinį ugdymą, skatinantį vaiką spręsti problemas, tyrinėti, eksperimentuoti ir kritiškai mąstyti;
- skatinti vaikų veiklą grupelėmis, komandinį darbą;
- sudaryti sąlygas veikti su šiuolaikinėmis vaiko poreikius atliepiančiomis priemonėmis ir žaislais;
- sukurti sąlygas tenkinančias vaiko prigimtinių poreikį aktyviai judėti;
- vaiko ugdymuisi išnaudoti netradicines aplinkas.

3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Ikimokyklinio amžiaus vaikus Mokykloje ugdo 11 lopšelio-darželio auklėtojų, 2 meninio ugdymo mokytojai, 5 neformaliojo ugdymo mokytojai, specialiąją pagalbą teikia logopedas. 10 pedagogų įgiję aukštąjį išsilavinimą, 9 – aukštesnįjį. 5 pedagogai įgiję mokytojo metodininko, 9 vyr. mokytojo, 3 mokytojo, 1 vyr. logopedo kvalifikacines kategorijas.

Mokyklos pedagoginiai darbuotojai – savo sričių profesionalai, besirūpinantys nuolatiniu asmeniniu tobulėjimu, nuolat plečiantys savo profesinį ir kultūrinį akiratį, atviri naujovėms, nebijantys tyrinėti ir bandyti, besimokantys vieni iš kitų.

4. Regiono ir švietimo teikėjo savitumas

Mokykloje ugdomi vaikai nuo vienerių iki šešerių (septynerių) metų, įgyvendinamos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos. Ikimokyklinio ugdymo grupės komplektuojamos iš vieno amžiaus, išskirtiniais atvejais iš mišraus amžiaus vaikų išlaikant vieno amžiaus vaikų koncentrą. Į įprastos raidos vaikų grupes integruojami specialiujų ugdymo(si) poreikių turintys vaikai, kurių ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu ir individualių ugdymo(si) metodų, formų, specialiųjų mokymo ir techninės pagalbos priemonių parinkimu ir taikymu.

Grupėse veiklas organizuoja lopšelio-darželio auklėtojai, jiems talkina 2 meninio ugdymo mokytojai, organizuojantys muzikos ir šokio veiklas, 5 neformaliojo ugdymo pedagogai, organizuojantys IT, sveikatos, sporto, jogos su integruota anglų kalba bei patirtinio ugdymo veiklas, specialiąją pagalbą teikia logopedas. Grupėse, kurias lanko didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių turintys vaikai, dirba mokytojo padėjėjai.

Mokyklos veikla grindžiama Geros mokyklos koncepcijos nuostatomis.

Mokyklos vizija – Vaikas – asmenybė ir vertybė, darbuotojas – profesionalas, pasirengęs kaitai, šeima – partnerė.

Mokyklos misija – teikti kokybiškas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) paslaugas, tenkinant prigimtinius, kultūrinius, socialinius ir pažintinius poreikius, sudarant saugias sąlygas ir lygias galimybes.

Veikla paremta šiomis **vertybėmis**:

- atsakomybė – būti patikimu ir vertu pasitikėjimo;
- bendryste – nusiteikimas čia ir dabar nuolat ugdytis, bręsti, gyventi;
- atvirumu – nusiteikimas dialogui, bendradarbiavimui, inovacijoms, kaitai;
- iniciatyvumu – generuoti naujas idėjas, jas įgyvendinti, iššūkius vertinti kaip naujas sėkmes ir galimybes.

Svarbiausi Mokyklos veiklos aspektai:

▪ **Asmenybės ūgtis** – asmenybės branda, pasiekimai, pažanga. Mokyklos rezultatas – vaiko asmenybės branda, asmenines savybes atitinkantys pasiekimai ir nuolatinė pažanga.

▪ **Gyvenimas mokykloje:** saviraiškus dalyvavimas, kuriam būdingos įvairios veiklos (pramogos, šventės, akcijos, išvykos ir t. t.), bendruomeniškumas (vienybė, dalijimasis, rūpinimasis, pagalba), savivalda (tarimasis, sprendimų priėmimas). Mokykloje puoselėjamos pozityvios vertybės, skatinamas sveikas gyvenimo būdas, vyrauja darna ir humaniški santykiai, tolerancija ir geranoriškumas. Puoselėjami stiprūs ryšiai tarp vaikų tėvų ir pedagogų, jie užtikrina vaikų ugdymosi sėkmę. Mokykloje vaikas jaučiasi psichologiškai saugus, puoselėjamas jo individualumas, sudaromos palankios sąlygos vaikui augti.

- Mokykloje organizuojamas **dialogiškas ir tyrinėjantis ugdymas**, kurį apibūdina šie bruožai: įdomus ir auginantis (stebinantis, provokuojantis, kuriantis iššūkius), atviras ir patirtinis (pagrįstas tyrinėjimu, eksperimentavimu ir kūryba), suasmenintas ir savivaldis (pagrįstas asmeniniais poreikiais, ugdymosi tempu, būdu, savistaba ir įsivertinimu), interaktyvus (peržegiantis mokyklos sienas), aktualus (ugdantis būtinas kompetencijas, skatinantis naudotis informacinėmis technologijomis).

- **Mokyklos aplinka** dinamiška, atvira ir funkcionali, stimuliuojanti ugdymąsi, skatinanti mąstymą, ugdanti kūrybiškumą.

- **Mokyklos bendruomenė besimokanti organizacija** (klesti mokymosi kultūra, mokomasi vieni iš kitų, skatinamas asmeninis tobulėjimas) ir atvira pasauliui (bendri tarpinstituciniai projektai, bendraujama su vietos bendruomene, buvusiais ugdytiniais ir kt.).

Mokyklos vietos savitumas – individualių namų rajonas (daržai, gėlynai, sodai, augintiniai), šalia Šventoji upė ir augmenija bei gyvūnija turtinga pakrantė, Anykščių šilelis – sudaro vaikams sąlygas pabūti gamtoje, aktyviai tyrinėti aplinką, ugdyti(s) bendruomeniškumą, pilietiškumą.

5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą. Mokykloje su tėvais tariamasi dėl vaikų ugdymo tikslų, ugdymosi rezultatų, turinio, ugdymo proceso organizavimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymosi patirtį. Mokykloje pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai.

Tėvams svarbu, kad darželyje vaikas:

- jaustųsi saugus ir mylimas;
- ugdytųsi geroje emocinėje aplinkoje;
- išmoktų bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais ir pedagogais;
- būtų skatinamas ir palaikomas jo individualumas;
- įgytų savarankiškumo įgūdžių;
- galėtų kurti bei kitaip save išreikšti;
- puoselėtų savo gabumus ir polinkius;
- būtų sveikas;
- dalyvautų įdomioje, šiuolaikiškoje ugdomojoje veikloje;
- gautų ivairiapusią jį ugdančių specialistų pagalbą.

Pedagogai bendraudami su šeima vadovaujami nuostatomis grįstomis glaudžia pedagogų ir ugdytinių šeimų partneryste, padedančiomis sukurti vaikams komfortą, išlaikyti darną ir pusiausvyrą tarp vaiko gyvenimo namuose ir darželyje, lemiančiomis vaikų ugdymo(si) sėkmę:

- **objektyvumu** – vienodų sąlygų sudarymas visiems naudotis teikiamomis paslaugomis;
- **nuoseklumu** – laipsniškas šeimos įtraukimas į grupės ar darželio veiklą;
- **konfidencialumu** – apie vaiko ugdymą informaciją teikiama tik jo šeimai;
- **pasitikėjimu** – skatinamas, saugojamas ir puoselėjamas abipusis pasitikėjimas;
- **pagarba** – šeima priimama tokia, kokia yra;
- **įsipareigojimu** – priimama atsakomybė už paslaugų kokybę.

Rengiant Programą, vadovautasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos nuostatomis, kurios garantuoja vaiko teisę būti aktyviu įstaigos dalyviu, suteikia galimybę reikšti savo nuomonę, siūlyti sumanymus, dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymuisi, taip pat Vaiko gerovės valstybės politikos strategija, kurioje pabrėžiamas vaikų sveikatos saugojimas, vaikų apsaugos nuo visų formų smurto ir išnaudojimo gerinimas, pavojaus vaikų sveikatai mažinimas, atkreipiamas didelis dėmesys į sveikos aplinkos sukūrimą vaikams, pabrėžiama, kad vaikai turi jaustis saugūs ir orūs, plečiamos vaikų priežiūros paslaugos šeimoms, didinama visokeriopa parama vaikams ir šeimai.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa įgyvendinama, vadovaujantis šiais ikimokyklinio ugdymo principais:

- **Humaniškumo principas.** Pripažįstama vaiko teisė būti kitokiam. Vaikas gerbiamas kaip asmenybė, turinti ryškių prigimtinių bruožų, kuriuos reikia padėti ugdyti. Ugdymas vyksta saugioje aplinkoje, kurioje vaikas turi galimybių išreikšti save, atskleisti savo gebėjimus, kūrybiškumą.
- **Visuminio integralaus ugdymo principas.** Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleistis visoms vaiko prigimtiniams galioms, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.
- **Demokratiškumo principas.** Skatinama lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė ir sąveika, kai ugdytojas orientuojasi į vaiką kaip į asmenybę. Šeimos ir įstaigos sąveika grindžiama tėvų ir pedagogų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų pedagoginiu švietimu. Vaikams suteikiama pasirinkimo laisvė, sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, rinktis sau įdomią veiklą, elgtis savarankiškai, tačiau susitariama dėl kai kurių taisyklių. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas mokyklos veikloje: išklausoma nuomonė, palaikoma iniciatyva, suteikiama erdvė jam pasireikšti.
- **Mokymosi žaidžiant ir kitaip aktyviai veikiant principas.** Žaidimų metu bei aktyviai veikiant vaikai džiaugsmingai įgyja naujų gebėjimų, įgūdžių, vertybių, naujos patirties, ugdoma motorika, kalba, vaizduotė, lavinamas mąstymas, įsisąmoninamos elgesio normos, taisyklės, vertybės. Žaisdamas ir sąveikaudamas su bendraamžiais bei suaugusiais vaikas kuria, tikrina ir perkuria „teorijas“, turimus įsitikinimus apie jį supantį pasaulį ir savąjį „aš“.

- **Ekologinio supratingumo principas.** Ekologiniu ugdymu siekiama, kad vaikai jaustų gamtos vientisumą ir harmoniją, numatytų savo veiksmų padarinius gamtai bei jų grįžtamąjį poveikį, kad nevirtotojiškas požiūris į gamtą, pagarba gyvybei ir atsakomybė už ją taptų vaikų vertybine nuostata.

- **Socialinio kultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą.

- **Individualizavimo principas.** Remiamasi samprata, kad visi vaikai yra skirtingi: skiriasi pažinimo bei mokymosi tempas ir būdai, poreikiai, gebėjimai, galimybės, patirtis, asmeninės savybės. Kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Visiems mokyklą lankantiems vaikams sudaromos galimybės ugdytis pagal savo gebėjimus, poreikius, amžių, parenkant metodus, turinį, pritaikant aplinką.

- **Tęstinumo principas.** Siekiama darnaus vaiko perėjimo nuo ankstyvojo ugdymo šeimoje prie ikimokyklinio ugdymo grupėje, užtikrinamas nuoseklus ugdymo tęstinumas priešmokyklinėje grupėje. Nuolat siekiame palaikyti glaudų šeimos ir įstaigos pedagogų bendradarbiavimą.

- **Kontekstualumo principas.** Ugdymo turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais jos pokyčiais, siekiama, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios.

- **Atsinaujinimo principas.** Ieškoma inovatyvių ugdymo(si) metodų ir būdų, taikyti juos ugdymo procese, skatinamos IKT diegimo naujoves, sudarant palankias sąlygas vaiko kūrybinei raiškai ir iniciatyvai, teigiamoms emocijoms.

- **Grįžtamojo ryšio principas.** Skatinamas šeimos ir pedagogų keitimasis informacija apie vaiko ugdymą(si), nuolatinis ugdymo proceso vertinimas, auklėtojo veiklos refleksija padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruojanti kokybinius pokyčius.

III SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai

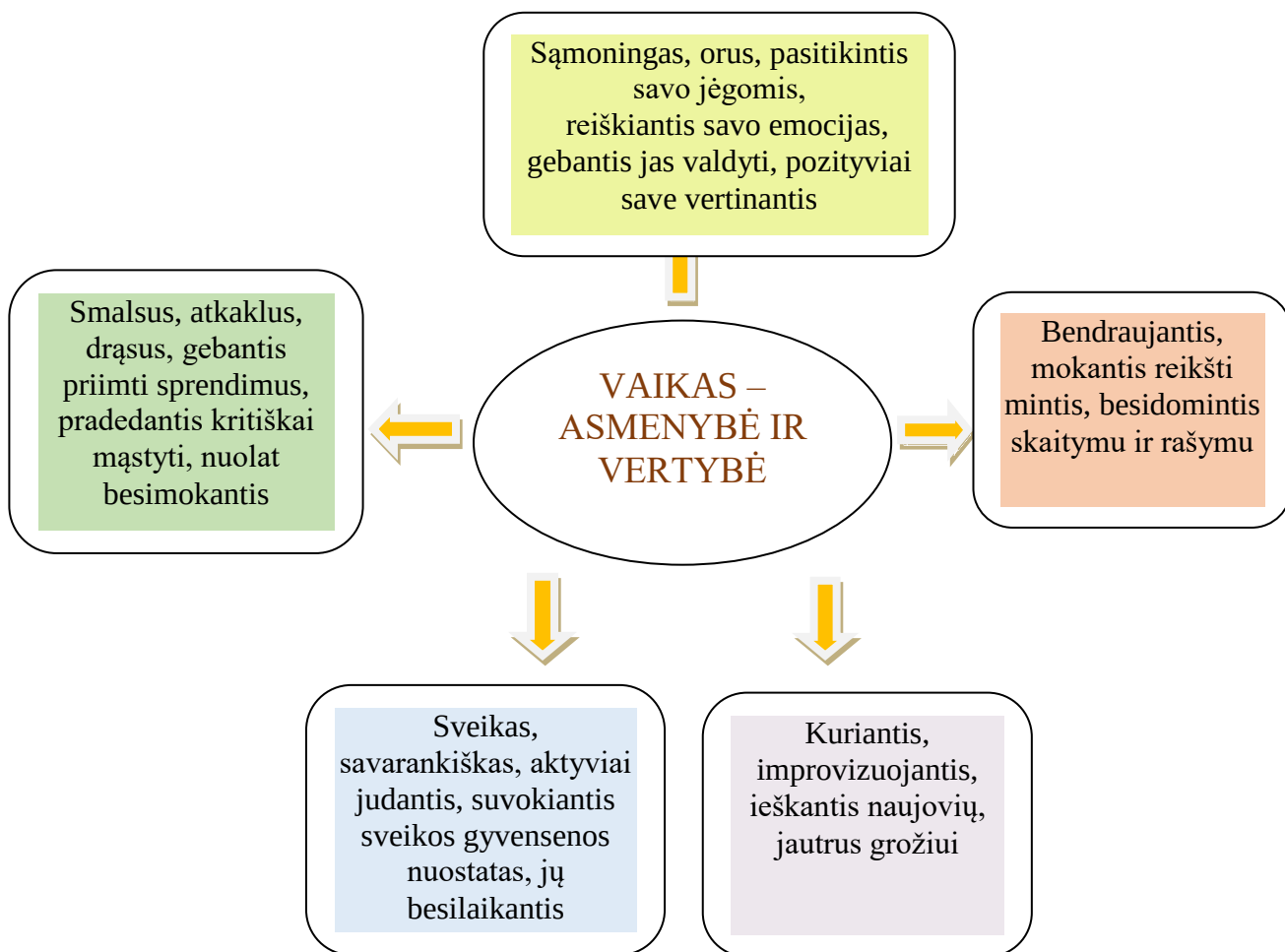
Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant saugią, ugdymąsi skatinančią aplinką, dialogišką sąveiką grindžiamą tikslingą ugdymą ir spontanišką vaiko ugdymąsi, pasiekti, kad vaikas:

- Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save;
- Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;
- Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime;
- Mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

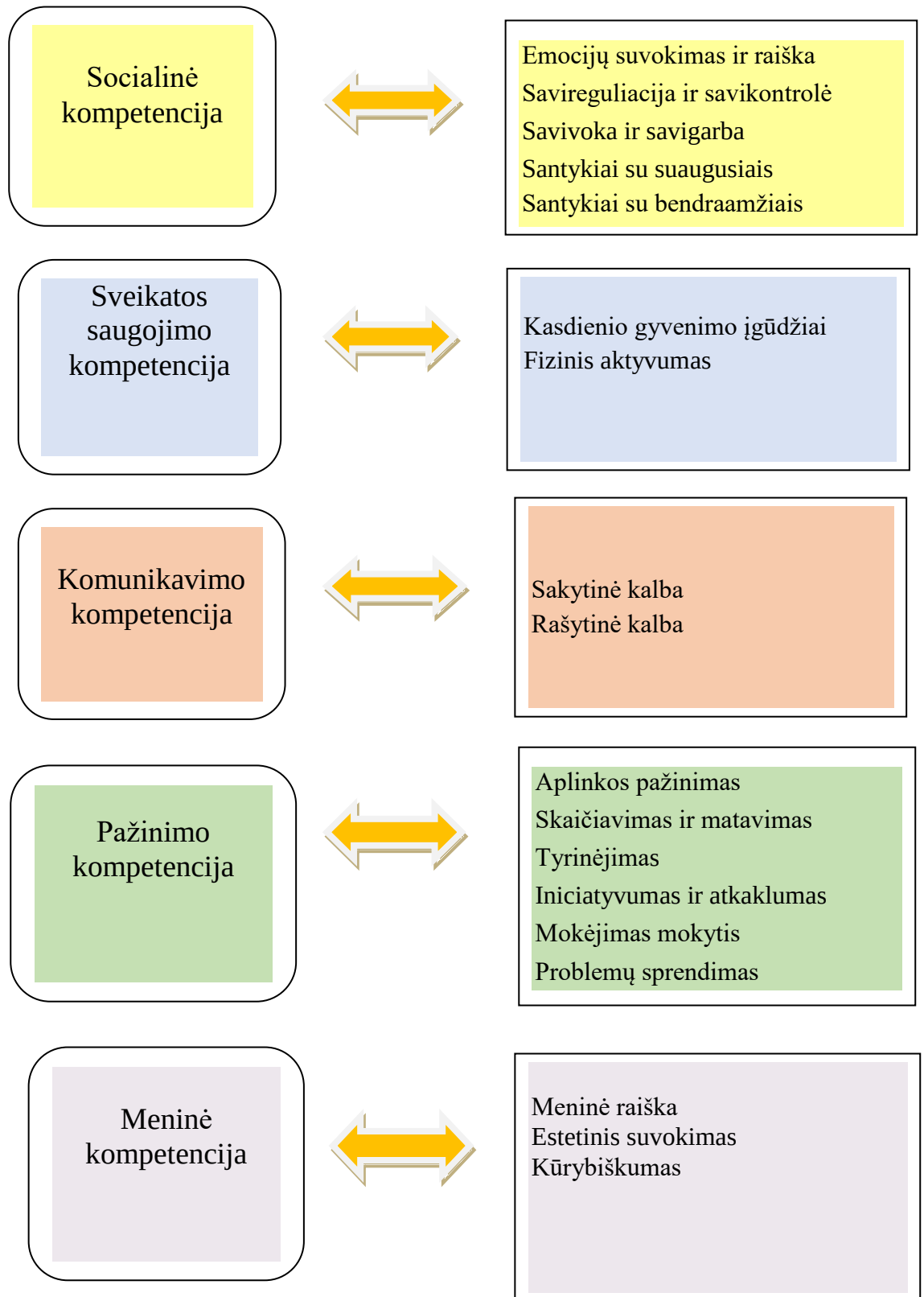
Kokybiškas ikimokyklinis ugdymas – tai turiningas vaiko gyvenimas ikimokyklinio ugdymo grupėje, užtikrinantis gerus vaiko pasiekimus įvairiose ugdymosi srityse ir jo galias atitinkančią optimalią pažangą.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ikimokyklinės programos turinyje išskirtos penkios vaikų ugdymo(si) kryptys, kurių kiekviena atitinka konkrečią ugdymo(si) kompetenciją:

Vaiko ugdymo kompetencijos ugdymo turinyje siejamos su šiomis ugdymo pasiekimų sritimis:

Programos turinys išdėstytas lentelėje, kurią sudaro penkios pagrindinės dalys.

Pirmoje dalyje įvardijama kompetencija, nurodant, kokios vaiko savybės bus ugdomos ir su kokiomis sritimis bus siejamas ugdymas;

Antroje dalyje nurodomos ugdymo(si) sritys su ugdytina vertybine nuostata ir esminiu gebėjimu;

Trečioje dalyje „Vaiko pasiekimai“ nurodyti ankstyvojo (1–3 m.) ir ikimokyklinio amžiaus (3–6 m.) vaikų ugdymo(si) pasiekimai.

Ketvirtoje dalyje „Vaikų veiksenos“ pateikti galimi vaiko veiksenų pavyzdžiai.

Penktoje dalyje „Ugdymo(si) aplinka ir priemonės“ nurodyta aplinka ir priemonės, kurių pagalba organizuojamas ugdymas.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	
Vaikas – sąmoningas, orus, reiškiantis savo emocijas, jas atpažįstantis, pozityviai save vertinantis. Sietina su sritimis: emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais	
Emocijų suvokimas ir raiška	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda)	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Judesiais ir garsais išreiškia įvairias emocijas (džiaugsmą, pyktį, liūdesį, baimę), šiuos jausmus reiškia skirtingu intensyvumu. Atpažįsta kito žmogaus emocijų išraiškas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalis, glosto, jei kitas nuliūdęs). Turi savo emocijų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus	Skirtingose situacijose jaučia skirtingas emocijas, atpažįsta bei pavadina savo jausmus, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas, priežastis. Atpažįsta kitų žmonių emocijas pagal veido išraišką, elgesį. Pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia. Pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir stengiasi jam padėti. Pradeda suprasti, kad jo ir kito žmogaus emocijos

	gali skirtis. Pradedama kalbėtis apie tai, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas
Vaiko veiksenos	
Klausosi kūrinėlių apie jausmus, nuotaikas, svarstydami, iš ko galima suprasti, kad kitam linksma, liūdna, pikta, skaudu. Klausosi skaitomų knygelių „Kaip kiškis jausmus pažino“, „Pykčio maišelis“, „Kakė Makė. Emocijos“ ir kt., aptaria su pedagogu jų turinį, aiškinasi, kokias emocijas patiria knygų veikėjai, kokias gali patirti vaikas. Žiūri senosios animacijos filmukus, aptaria veikėjų poelgius, patiriamas emocijas. Žaidžia stalo žaidimus, dėlioja simbolines nuotaikų korteles. Klausosi vaikų balsų įrašų, iš kurių sprendžia, kokios jie nuotaikos: linksmi, liūdni, pikti, ramūs. Žaidžia žaidimus, inscenizuoja pasakas, kurdami situacijas, kuriose atsispindi žaidimo dalyvių, pasakų veikėjų emocijos. Vaikas išreiškia jas veido mimika, balso tonacijų įvairove. Kalba su bendraamžiais ir pedagogais apie jausmus, kaip galima padėti sau ar draugui pasijausti geriau, jei yra nusiminęs, piktas. Savo nuotaikas žymi „emocijų kortelėmis“, apibūdina vienokios ar kitokios emocijos priežastis draugams ir suaugusiesiems	
Savireguliacija ir savikontrolė	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardina geba nusiraminti	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Gerau jaučiasi įprastoje aplinkoje. Geba nusiraminti suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas. Pats ieško nusiramimo apkabindamas žaisliuką, glausdamasis prie suaugusiojo. Pradedama valdyti emocijų raišką ir veiksmus, raguoja į suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Išbanda įvairius konfliktų sprendimo būdus (rėkia, neduoda žaislo ir kt.)	Nusiramina, kai kalba apie tai, kas jį įskaudino, atsipalaiduoja klausydamas ramios muzikos. Jausmus išreiškia mimika žodžiais, o ne veiksmis; Ramioje situacijoje sugalvoja konflikto sprendimo būdus. Pradedama valdyti emocijų raiškos intensyvumą, bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio. Pradedama nuolat laikytis grupėje numatytos tvarkos ir taisyklių. Žaisdamas laikosi žaidimo taisyklių. Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus
Vaiko veiksenos	

Kartu su auklėtoja ir grupės draugais kuria grupės taisykles, jų laikosi. Žaidžia žaidimus su taisyklėmis (stalo, didaktinius, judriuosius ir t. t.). Kaupia gerų darbų, gerų poelgių „kraitelę“, „banką“, lipdukais ar kt. sutartiniais ženklais pažymėdami atliktus gerus darbus. Klausosi kūrinėlių, žiūri filmukus, diskutuoja apie vaikų ir gyvūnų gerus ir blogus poelgius, samprotauja, kaip patys pasielgtų panašiose situacijose. Diskutuoja apie bendravimą, kilusius ginčus su draugais, kaip juos taikiai spręsti. Blogas emocijas ištrypia ant „Pykčio kilimėlio“, nusiramina skaičiuodamas, giliai kvėpuodamas, atsisėdęs ant nusiramavimo kėdutės ir kt. būdais. Dalyvauja akcijose „Tolerancijos diena“, „Savaitė be patyčių“

Sąvivoka ir savigarba

Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai.

Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais

Vaiko pasiekimai

1–3 m.	3–6 m.
Reaguoja pašauktas vardu. Atpažįsta save nuotraukose. Kalba pirmuoju asmeniu. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Atskiria berniukus ir mergaites. Pavadina 5–6 kūno dalis. Jaučiasi svarbus kitiems. Džiaugiasi galėdamas kalbėti, atlikti veiksmus. Tikisi suaugusiojo palaikymo, pritarimo. Didžiuojasi tuo, ką turi ir gali padaryti. Tikisi, kad kiti vaikai ir suaugusieji jį mėgsta ir priima	Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį. Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina. Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo. Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. Savęs vertinimas nepastovus, priklauso nuo tuo metu išsakyto suaugusiojo vertinimo, siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų. Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam. Juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų pasekmių. Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio

	savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus
Vaiko veiksenos	
Piešia savo portretą, pasakoja apie save apibūdindamas išvaizdą, asmenines savybes. Atsineša į grupę nuotraukų (nuotraukų albumą), kuriose yra skirtingo amžiaus (nuo gimimo iki 6 metų), vienas ar su šeimos nariais, dalyvaujantis įvairiose veiklose, pasakoja draugams ir pedagogams. Piešia savo šeimą, užrašo jų vardus, pasakoja ką nupiešė apibūdindamas kiekvieną. Žaidžia stalo žaidimus „Aprenk berniuką ir mergaitę“, „Augu ir keičiuosi“. Su draugais žaidžia vaidmeninį žaidimą „Šeima“, kuriame priskiria sau šeimos narių vaidmenis (tėčio, mamos, brolio, sesės, kūdikio). Žaidžia kūrybinius žaidimus „Darželis“, „Mokykla“, kur atsiskleidžia vaiko požiūris į jo priklausymą bendruomenei. Atlikęs jam pavestas užduotis pasakoja, kas jam sekėsi lengvai, kas buvo sunku, ko nesuprato. Pasakoja, kuo norėtų būti užaugęs, paaiškina savo motyvus, vaizuoja savo ateitį piešiniuose	
Santykiai su suaugusiais	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais. Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Sunkiai atsiskiria nuo tėvų. Rodo prierašumą juo besirūpinančiu suaugusiuoju, su juo mieliai žaidžia, tyrinėja aplinką. Po truputį išbando ką nors nauja, rizikuoja, kai šalia yra besirūpinantis suaugusysis, tačiau ne visada priima pagalbą, užsispiria. Pradedą stebėti nepažįstamus suaugusiuosius, tačiau saugiai jaučiasi tik tada, kai šalia yra	Lengvai atsiskiria nuo artimųjų, grupėje jaučiasi saugus, pasitikintis auklėtojomis. Dažniausiai laikosi suaugusiųjų nustatytos tvarkos, taisyklių, reaguoja į prašymus, pasiūlymus. Mėgsta ką nors daryti su suaugusiuoju. Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį. Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus; Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas –

auklėtojas	atsiklausia, derasi, pasako, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų. Nusiteikęs geranoriškai ir pagarbiai bendrauti su suaugusiais. Paprąšytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką gali kreiptis pagalbos nutikus nelaimei
Vaiko veiksenos	
Tariasi dėl dienotvarkės ir elgesio taisyklių su pedagogais ir tėveliais. Dalyvauja susitikimuose su įvairių profesijų žmonėmis, lankosi tėvų darbovietėse, muziejuose, šventėse, spektakliuose, koncertuose. Diskutuoja, kas yra pareiga, aiškinasi, kokios yra jų pareigos tėvams, grupės draugams, auklėtojoms. Pasakoja, apie šeimos narių pareigas. Atlieka pedagogų, tėvelių pavedimus; turi gerų darbų „banką“, prieš kalėdas puošia „gerų darbų eglutę“. Žiūri mokomuosius policininko Amsiaus filmukus, aptaria su pedagogais, aiškinasi, į ką reikia kreiptis nutikus nelaimei, dalyvauja susitikimuose su policijos pareigūnais	
Santykiai su bendraamžiais	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Mėgsta žaisti šalia kitų vaikų, stebėti jų veiklą. Ieško bendraamžių draugijos, tačiau žaidimas drauge tik trumpalaikis. Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais. Mėgdžioja kitų vaikų judesius, veiksmus, bendrauja mimika, judesiais, pradeda kalbėtis. Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui	Žaidžia žaidimus su bendraamžiais, įsitraukia į žaidimus grupėje, rodo iniciatyvą bendrauti, bendradarbiauti. Gali padėti kitam vaikui. Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus, tariasi dėl vaidmenų, mokosi palaukti savo eilės, dalintis žaislais ir spręsti konfliktus. Gali turėti vieną ar kelis žaidimo partnerius; Taikiai diskutuoja, įsitraukia į derybų procesą, siekia veikti vieningai. Supranta savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų

	partnerius. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku
Vaiko veiksenos	
Žaidžia su vienu ar keliais grupės draugais bendrus kūrybinius, konstrukcinius, stalo žaidimus. Kuria „Draugystės medį“, „Draugystės apyranę“, piešia geriausio draugo portretą, gamina atvirutes, dovanėles draugams, ruošia staigmenas. Atlieka pedagogų pavestas užduotis poromis su draugu, dalijasi atsakomybe, tariasi, priima bendrus sprendimus, sprendžia iškilusias problemas, konfliktines situacijas. Dalyvauja specialistų organizuojamose veiklose: joga su draugu, mankšta su draugu, lenktynės su draugu, interaktyvi dėlionė su draugu ir kt. Švenčia draugų, darželio gimtadienius, tarptautinę Draugų dieną	
Ugdymo(si) aplinka ir priemonės	
Grupės, darželio aplinka. Popierinės kortelės vardui; Lietuvos žemėlapis; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); Lietuvos Respublikos herbas; gimtojo miesto herbas; gaublys; saugaus elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotakų kortelės; siužetiniai žaislai; stalo žaidimai; atsipalaidavimo žaislai; priemonės šviesos ir šešėlių žaislui; veidrodžiai; muzikos įrašai; socialinio turinio knygelės, žurnalai; poelgio-pasekmės kortelės, paveikslėliai, dėlionės; žaislai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės, domino); konstruktoriai; mozaikos; širmos, užtiesalai, krepšeliai, kilimėliai; vaikiška bižuterija, rūbai; švenčių atributika; animaciniai filmai, interaktyvūs žaidimai, konsolės. Emocinio intelekto ugdymui skirtos priemonės: plakatai, kortelės su emocijomis, lėlės – emociukai, nusiramino kėdutės, stalo žaidimai komandinio žaidimo, problemų sprendimo mokymui, pykčio valdymui; pykčio maišelis, pykčio kilimėlis, įsivertinimo kortelės	
SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA	
Vaikas – sveikas, savarankiškas, aktyviai judantis, suvokiantis sveikos gyvensenos nuostatas, jų besilaikantis kasdieniame gyvenime. Sietina su sritimis: kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas	
Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai	
Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.

Padedamas plaunasi, šluostosi rankas ir veidą. Padedamas susitvarko žaidimų vietą. Padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Savarankiškai valgo, geria. Pradedą naudotis stalo įrankiais. Pasako suaugusiam, ko nori ir ko nenori valgyti	Padedamas susitvarko žaidimų vietą. Padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Pasako, kaip elgtis su pavojingais daiktais (degtukais, vaistais ir pan.). Dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Domisi, kuris maistas sveikas ir naudingas. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto. Priminus tvarkosi žaislus. Padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal oro sąlygas. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Padedamas suaugusiojo serviruoja ir po valgio sutvarko stalą. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika
Vaiko veiksenos	
Žaidžia vaidmeninius žaidimus „Kavinė“, „Gimtadienis“, „Ligoninė“ ir kt.. Veikia su didaktinėmis priemonėmis atlikdamas segimo, rišimo, varstymo, kaišiojimo veiksmus. Žaidžia stalo žaidimus „Sveika – nesveika“, „Aprenk lėlytę“. Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose „Kodėl reikia plauti rankas?“, „Ar reikia valyti dantukus“, „Kaip elgtis gatvėje?“ ir t. t. Kuria plakatus „Sveikas maistas“, „Sveikos mitybos piramidė“, „Vanduo – sveikata“ ir pan. Su pedagogais ir tėveliais kuria „Sveikų patiekalų“, „Aš sveikas“ knygeles. Žiūri edukacinius filmukus apie sveiką gyvenimo būdą, saugų elgesį. Atlieka interaktyvias užduotis apie sveiką gyvenseną. Dalyvauja sveikatos priežiūros specialisto organizuojamose edukacijose apie higieną, sveiką mitybą, žalingų įpročių prevenciją, triukšmo prevenciją ir kt. temomis. Padedant pedagogams gamina sveikuoliškus patiekalus: salotas, desertus. Dalyvauja sveikatingumo akcijose „Diena be saldumynų“, „Vandens diena“, „Sulčių diena“ ir kt.	
Fizinis aktyvumas	
Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių rankos koordinacija bei	

išlavėjusi smulkioji motorika	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Tikslingai siekia daikto, rankos judėjimą seka akimis, glosto žaislą jo nečiupdamas. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, eina į priekį. Pralenda pro kliūtis keturpėsčias, lipa pristatomu žingsneliu laiptais, Spiria kamuolį išlaikydamas pusiausvyrą. Ridena, meta, gaudo, spiria kamuolį. Pastovi ant vienos kojos. Apeina ar perlipa kliūtis. Atsispirdamas abiem kojom pašoka nuo žemės, laiptelio. Jau derina akies-rankos, abiejų rankų judesius, tiksliau konstruoja, veria ant virvutės sagutes	Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų. Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas. Mina ir vairuoja triratuką. Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų. Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius. Šokinėja abiem kojom vietoje ir judėdamas pirmyn; Laipioja lauko įrengimais. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka. Eina ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomu ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, į aukštį. Važiuoja paspirtuku, triratuku, dviračiu. Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus, žaidžia komandomis, derindami veiksmus
Vaiko veiksenos	
Dalyvauja smulkiosios motorikos lavinimui skirtose veiklose: išvarsto ir suvarsto batų raištelius, atsisega ir užsisega sagas, sega segtukus ant virvutės, veria sagas, kerpa ir kt. Lauke daug juda ant aktyviam judėjimui skirtų įrenginių (čiuožyklių, karuselių, supynių, spyruoklių), važinėjasi	

paspirtukais, svingiukais, dirba su traktoriais, atlieka darbines užduotis (šluoja, kasa, grėbia, krauna, veža). Daro mankštą, žaidžia judriuosius žaidimus, dalyvauja lenktynėse su draugu, estafetėse, žaidžia komandinius žaidimus (futbolą, krepšinį, kvadrata, žolės riedulį). Dalyvauja sveikatos, sporto, jogos, šokių valandėlėse, maudosi baseine. Dalyvauja sporto pramogose, šventėse, futbolo varžybose. Su grupe keliauja į gamtą, kur aktyviai juda. Šiltuoju metu laiku mokyklos kieme dalyvauja specialistų veiklose, žaidžia su smėliu, vandeniu, maudosi baseinėliuose, žaidžia vandens karus ir kt.

Ugdymo(si) aplinka ir priemonės

Grupės aplinka, sporto ir muzikos salės, baseinas, darželio kiemas, Anykščių šilelis, Šventosios pakrantė, pėsčiųjų takai ir kt. Higienos reikmenys (muilas); kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui; lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; treniruokliai (batutas ir kt.); šiurkštūs, gruoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rupus žvyras, nugludinti akmenėliai; paspirtukai, rogutės, traktoriai ir kt.; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo rankiai, buities technika, skirta maistui ruošti; priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos; kamuoliai, skirti šokuoti, suptis; supamieji žaislai; grūdinimosi priemonės (indai vandeniui ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.) ir pan.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Vaikas – bendraujantis, mokantis reikšti mintis, besidomintis rašymu ir skaitymu.

Sietina su sritimis: sakytinė kalba, rašytinė kalba

Sakytinė kalba

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei patirtį kalba.

Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį

Vaiko pasiekimai

1–3 m.	3–6 m.
Klausymas Klausosi suaugusiojo. Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus, vaikų ir suaugusiųjų kalbą apie artimiausią aplinką.	Klausymas Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. Klausosi įvairaus turinio tekstų apie įvairius įvykius,

Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus. Supranta ir greitai mokosi paprastų naujų žodžių. Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, patarimus. Kalbėjimas Noriai dalyvauja pokalbiuose. Mėgdžiojimu, žodelių pakartojimais, veiksmais, mimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Dviejų trijų žodžių sakiniiais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori. Padedant suaugusiajam, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius. Pradedą mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sako „ačiū“, „prašau“. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos. Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus. Žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. Kartu su suaugusiuoju deklamuoja eilėraštukus, užbaigia žinomas pasakas, eilėraščius	reiškinius, klausosi gyvai, įrašų. Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. Pradedą išklausyti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, fraziologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. Supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius. Kalbėjimas Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius. Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Vartoja daugumą kalbos dalių. Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Išgirta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus. Skiria gimtosios kalbos garsus nuo kitos kalbos garsų. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštukus, inscenizuoja
Vaiko veiksenos	
Varto knygas, domisi iliustracijomis, raštu, turiniu, pasakoja pagal paveikslėlius, turi mėgstamą knygą. Klausosi auklėtojų sekamų pasakų, skaitomų grožinės literatūros kūrinėlių, žiūri animuotas pasakas. Dalyvauja pokalbiuose apie ką tik skaitytą tekstą, matytą filmuką, dialoguose reikšdamas savo mintis ir idėjas. Perpasakoja grožinės literatūros kūrinį, seka gerai žinomą pasaką perteikdamas veikėjų charakterius keisdamas balso tembrą ar intonaciją, inscenizuoja pasitelkdamas	

stalo, pirštines ar pirštukines lėles. Sugalvoja pavadinimą, pabaigą ar pradžią pateiktai istorijai. Pasakoja pagal vieną paveikslėlį ar paveikslėlių seriją. Deklamuoja eilėraščius, eiliuotas pasakas ar jų ištraukas, pamėgdžioja gamtos garsus (paukščių naminių ar laukinių gyvūnų balsus), mena mįsles, sako greitakalbes.. Bando pats kurti savo pasakojimus, pasakas ar ktureilius. Žaidžia garsų žaidimus, nustatydamas garso vietą žodžio pradžioje, viduryje ar gale. Pasakoja savo įspūdžius patirtus namuose, išvykose, apsilankius spektakliuose, koncertuose ir t. t.	
Rašytinė kalba	
Vertybinė nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Skaitymas Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius. Reaguoja į skaitomą tekstą. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius ar simbolius. Sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadinama. Pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius. Rašymas Stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo priemonėmis. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape, kraigalioja vertikalias	Skaitymas Domisi skaitymu. „Skaito“ knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipia dėmesį į raides, simbolius aplinkoje, pradeda jais manipuluoti įvairioje veikloje. Domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinėja. Pradeda suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Pradeda skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažįsta parašytą žodį kaip atskirų raidžių junginį. Rašymas Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti. Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama, bukletas ir

ir horizontalias linijas	pan.). Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius
Vaiko veiksenos	
Kuria savo knygeles, piešia iliustracijas, imituoja jose raštą, rašo pavienes raides ar žodžius. Kuria „Vardo knygeles“, „Raidžių knygeles“. Dėlioja raidžių korteles, ieško raidės pagal išgirstą garsą, dėlioja skiemenis, žodžius, savo vardą. Ieško žinomų raidžių knygelėse, žurnalų, laikraščių tekstuose. Žaidžia raidžių pažinimo ir skaitymo stalo žaidimus. Atlieka užduoteles, mokančias rašymo pradmenų: apvedžioja raides, sujungia taškelius, spalvina, karmo, aplikuoja, puošia ir kt. Žaidžia interaktyvius žaidimus supažindinančius su garsais ir raidėmis, mokančias taisyklingai kalbėti. Dėlioja raides iš smulkių detalių ant šviesos stalo, piešia ant smėlio, kuria iš gamtinės medžiagos „Gamtos abėcėlę“ (akmenukų, pagaliukų, gilių, kaštonų). Lankosi grupės ar miesto vaikų bibliotekoje, knygyne	
Ugdymo(si) aplinka ir priemonės	
Grupės bibliotekėlė, miesto biblioteka, knygynas. Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); vaikų sukurtos knygelės, raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai ir kt.; žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams; planšetiniai ir stacionarūs kompiuteriai, interaktyvūs žaidimai, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.), šviesos stalai, gamtinė medžiaga, smulkios priemonės (sagos, kamšteliai, karoliukai, vielutės ir kt.) raidžių dėliojimui	
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	
Vaikas – smalsus, atkaklus, drąsus, gebantis priimti sprendimus, pradedantis kritiškai mąstyti, nuolat besimokantis. Sietina su sritimis: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, mokėjimas mokytis	
Aplinkos pažinimas	

Vertybinė nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Atpažįsta artimus žmones. Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi joje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, žmones, daiktus. Žino kai kurių daiktų paskirtį, jais naudojasi; Noriai žaidžia su daiktais, natūraliomis medžiagomis. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Pasako savo ir savo šeimos narių vardus. Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus	Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę. Pastebi skirtumus tarp tam tikrų objektų, daiktų ir juos įvardija. Pastebi ir nusako augalų ir gyvūnų požymius. Pažįsta naminius ir laukinius gyvūnus ar paukščius, juos įvardija, samprotauja apie jų skirtumus. Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako, kaip jas naudoti maistui. Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais. Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas. Pradedą suprasti, kad aplinka ir jis pats keičiasi augdamas. Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Samprotauja apie tai, kad gamindami daiktus žmonės įdeda daug darbo, kokių savybių žmogui reikia darbe, kokios yra profesijos. Domisi, kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Pradedą jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos, dalyvauja ją prižiūrint ir puošiant, suvokia savo vietą joje, pažįsta ir įvardija gyvenamosios vietovės objektus (upę, kalvą, mišką ir pan.), gyvūnus ir augalus. Rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai ir

	besiformuojančią atsakomybę stebi jų augimą. Žino, kad reikia rūpintis gyvūnais. Moka rūšiuoti atliekas
Vaiko veiksenos	
Piešia save, savo šeimą, namus, gatvę, kurioje gyvena. Žaidžia žaidimą „Šeima“, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. Domisi kaiminystėje gyvenančių žmonių aplinka, sodais, daržais. Sėja daržoves, prieskoninius augalus ant palangės, juos augina, prižiūri, vėliau sodina darže, rūpinasi lysvių priežiūra (laisto, rami, pūrena), stebi jų augimą, matuoja, lygina. Domisi gamtos reiškiniais, juos stebi, žymi „Orų kalendorių“. Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles, jų laikosi. Rūšiuoja šiukšles grupėje, dalyvauja akcijose „Darom“. Rūpinasi mokyklos kiemo aplinka, dirba traktoriais, kurių pagalba šluoja, veža šiukšles, lapus, smėlį, laisto daržus, gėlyną, sodą, pievą, grėbia ir veža į kompostą nupjautą žolę ar šieną. Dalyvauja išvykose į artimiausioje ir tolimesnėje aplinkoje esančius gamtos objektus, keliauja į gatvę, kur stebi eismą, gyvai susipažįsta su kelio ženklais, jų reikšmėmis. Aktyviai veikia Saugaus eismo kiemelyje: važinėjasi paspirtukais, triratukais ir svingiais, kuria eismo situacijas, laikosi saugaus eismo taisyklių, dėvi saugos šalms	
Skaičiavimas ir matavimas	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas. Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Skaičiavimas Supranta, ką reiškia vienas, du, daug (parodo pirštukais). Skiria žodžius: mažai ir daug. Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą. Rikiuoja daiktus į vieną eilę	Skaičiavimas Skaičiuoja daiktus, palygina dvi grupes pagal daiktų kiekį. Supranta, kad skaičius nepriklauso nuo formos, dydžio ar kitų savybių. Susieja daiktų kiekį su skaičiumi. Skaičiuoja iki 10 ir daugiau. Suskaičiuoja daiktus bent iki 10. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau (mažiau) vienu, dviem, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Skiria kelintinius skaitvardžius.

Matavimas Žaisdamas stengiasi rasti reikiamos formos, dydžio ar spalvos daiktą. Supranta vis daugiau žodžių, kuriais nusakoma daikto forma, dydis, spalva, judėjimas erdvėje. Tapatina daiktus pagal dydį. Suranda tokios pat spalvos daiktus. Supranta ir pradeda vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelismažas, ilgas – trumpas, toks pat – ne toks pat	Matavimas Atpažįsta ir randa aplinkoje apskritos, keturkampės, kvadratinės formos, vienodo dydžio, spalvos daiktus. Skiria trikampių, stačiakampę formas. Lygindamas daiktų dydžius kalboje vartoja sąvokas: ilgesis – trumpesnis, siauresnis – platesnis, aukštesnis – žemesnis, lengvesnis – sunkesnis. Apibūdina daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų ar vienas kito atžvilgiu. Suvokia dabartį, praeitį ir ateitį
Vaiko veiksenos	
Žaidžia žaidimus „Domino“, „Skaičių loto“, „Gyvi skaičiai“, „Skaičių karuselė“, „Geometrinių figūrų loto“, „Metų laikai“ ir kt. Modeliuoja geometrines figūras (pvz.: iš dviejų ar keturių trikampių sudėlioja kvadratą), iš jų konstruoja aplinkos objektus (namelį, gėlę, paukštį, mašiną ir kt.). Matuoja daiktus (aukštį, plotį) liniuote, sprindžiu, žingsniu, skystų ir burių medžiagų turi matavimo indais (šaukštu, šaukšteliu, stiklinėle, spec. indeliais skirtais matuoti). Dėlioja priešingybių paveikslėlius (aukštai – žemai, ant – po, kairėje – dešinėje ir pan.). Skaičius dėlioja, konstruoja, piešia sujungdamas taškelius, kopijuoja ir kt. Atlieka matematinius sudėties ir atimties veiksmus 5–10 ribose. Skaičiuoja draugų ryto rate, žymi juos skaičiumi lentoje, atlieka žymėjimus kalendoriuje, įvardija, kelinta, kokia savaitės ar mėnesio diena ir kt. Atlieka pedagogų pateiktas matematines užduotis, atlieka matematinius veiksmus manipuliudamas daiktais (lazdelėmis, pieštukais, kaladėlėmis). Žaidžia orientacinius žaidimus: „Meškute, pabusk“, „Nebylys ir neregys“, „Atrask lobį“ ir kt. Atlieka interaktyvias matematines užduoteles	
Tyrinėjimas	
Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Reaguoja, kas vyksta aplinkui, bando dalyvauti. Stengiasi išbandyti žaislus ar daiktus, stebi,	Pats pasirenka žaidimui ar veiklai reikalingus daiktus, medžiagas. Žaisdamas tyrinėja ir išbando daiktus ar medžiagas

kas vyksta aplinkui, rodo kitiems, ką pavyko padaryti. Mėgsta žaisti slėpynių. Patikusį veiksmą prašo kartoti daug kartų. Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais, medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra	(plaukia, skęsta, rieda, sukasi ratu ir kt.). Domisi medžiagomis iš kurių padaryti daiktai. Domisi aplinka, mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai. Atlieka bandymus, tyrinėja, iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kokia jų paskirtis. Atlikdamas bandymą, stengiasi atlikti tvarkingai, laikytis taisyklių. Su suaugusiais ar vaikais aptaria tyrinėjimų, eksperimentų rezultatus, juos fiksuoja, išradingai pristato, aptaria, kaip pavyko atlikti, ką buvo galima daryti kitaip
Vaiko veiksenos	
Atlieka įvairius eksperimentus su vandeniu, gamtine medžiaga, maisto medžiagomis (cukrumi, krakmolu, druska, soda, actu, pienu ir kt.), stebi jų reakcijas, aiškinasi priežastis, fiksuoja pastebėjimus, Atlieka bandymus, kurių rezultatų reikia laukti ilgesnį laiką: dieną, kelias dienas ar net mėnesį. Grupėje, augina vaistinguosius, gėlyno, daržo augalus ir stebi, kaip jie auga, keičiasi, juos matuoja fiksuodami rezultatus. Sodina, sėja vaistinius augalus, gėles, daržoves lauko lysvėse, jas prižiūri (laisto, ravi, pūrena), stebi jų augimą. Veikia ant šviesos stalo, tyrinėdamas įvairių daiktų savybes. Tyrinėjimams pasitelkia papildomas priemones (lupą, mikroskopą). Dalyvauja išvykose į gamtos objektus (Anykščių šilėlį, Šventosios pakrantę), kuria žemėlapius ir kt. Dalyvauja STEAM metodika paremtose veiklose: kelia klausimus, kūrybiškai tyrinėja ir sprendžia veikloje iškilusias problemas	
Problemų sprendimas	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasėkmes	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Pakartoja nenusisėkusį veiksmą, jį keičia, kad pasiektų norimą rezultatą. Susidūręs su sudėtinga veikla, kliūtimi išbando jam žinomus veikimo būdus.	Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Nori ją įveikti, taiko paties stebėtus ar naujai sugalvotus veiksmo būdus.

Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, atkakliai keisdamas veiksmo būdus. Nepavykus įveikti sudėtingos veiklos, prašo pagalbos arba meta veiklą	Stebi savo veiksmų pasėkmes, nepavykus kreipiasi į suaugusįjį. Ieško tinkamų sprendimo būdu, nepasisėkus pats ieško sprendimų. Atpažįsta su koku sunkumu ar problema susidūrė. Nepasisėkus samprotauja, ką galima daryti kitaip, bando kelis kartus, ieškodamas vis kitos išeities
Vaiko veiksenos	
Išbando naujus žaidimus, dėlionės, sudėtingesnes veiklas. Bando keletą kartų, kol pavyksta, džiaugiasi įveikęs kliūtį, patirtimi dalijasi su draugais. Kelia probleminius klausimus, juos analizuoja, ieško teisingų atsakymų, diskutuoja, ką galima daryti. Žaidžia labirintų žaidimus. Žiūri animacinius filmukus, pasakoja pagal paveikslus (komentuoja problemines situacijas, jų pasėkmes). Ieško paveikslėliuose skirtumų. Atlieka interaktyvias užduotis, konstruoja robotukus pagal pateiktas schemas. Nepavykus pasiekti rezultato ieško, kur padarė klaidas, tyrinėja žingsnius, džiaugiasi atradęs klaidas, padeda draugui. Klausosi pedagogo skaitomų kūrinių, atsako į kritinį mąstymą skatinančius klausimus: kodėl taip įvyko, kas galėjo nutikti kitaip, ką tu darytum kitaip, kodėl?	
Iniciatyvumas ir atkaklumas	
Vertybinė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Pats pasirenka daiktus, žaislus, su jais žaidžia. Pats noriai mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus. Nuolat energingai žaidžia, ką nors veikia, laisvai juda erdvėje, pats keičia veiklą. Mėgsta išbandyti suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus, žaidimus, neįprastą veiklą. Ekspresyviai reiškia savo norus, sako „ne“	Pats pasirenka ir kurį laiką kryptingai, o vėliau ir ilgesnį laiką plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei. Susidūręs su kliūtimi arba nesėkme, bando ką nors daryti kitaip arba laukia suaugusiojo pagalbos. Siekia savarankiškumo. Suaugusiojo pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, savaip, savarankiškai.

	Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną, kelias dienas. Siūlo vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą. Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisėkus bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį
Vaiko veiksenos	
Žaidžia stalo, statybinius, siužetinius žaidimus, savarankiškai pasirinkdamas grupėje esančias priemones, žaislus, dalyvauja STEAM metodika paremtose veiklose. Susidūręs su problemomis šių veiklų metu, bando spręsti pats, nepavykus kreipiasi į suaugusįjį, taiso klaidas iš jų mokymasis	
Mokėjimas mokytis	
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko. Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Tyrinėja žaislus, daiktus visais pojūčiais. Nori naujų įspūdžių, stebi, mėgdžioja, klausia. Veikia spontaniškai tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip kas nors vyksta, atidžiai bando, stebi. Modeliuoja veiksmus ir siužeto žaidimo epizodus. Džiaugiasi tuo, ko išmoko	Kūrybiškai žaidžia, siūlo žaidimų idėjas, imasi iniciatyvos jas įgyvendinti. Drąsiai bando, spėja, klysta ir taiso klaidas. Kalba apie tai, ko nori išmokyti, ką darys, kad išmokyti, numato, ką veiks toliau. Ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose (enciklopedijose, žinyuose, žurnaluose). Laiko save tikru mokiniu, atradėju. Pasako, ką jau išmoko ir ko dar mokosi
Vaiko veiksenos	
Žaidžia, stato įvairius statinius, konstruoja, išardo, sugriauna ir stebi, kas atsitinka, veikia iš naujo tobulindamas savo veiklą. Sprendžia galvosūkius, dēlioja vis sudėtingesnes dēliones, žaidžia stalo ir kompiuterinius žaidimus. Pasakoja apie tai, ką veikė per dieną ir ko išmoko, pasako ko nori išmokyti. Įsivertina dienos darbą sutartiniais ženklais. Taiko įvairius informacijos paieškos būdus: knygų „skaitymas“, enciklopedijų, žinyų, žurnalų vartymas, informacijos ieškojimas internete, TV laidų žiūrėjimas, namų užduotys su tėveliais	

Ugdymo(si) aplinka ir priemonės	
Grupės aplinka, mobili laboratorija, lauko klasė, lauko virtuvėlė, saugaus eismo kiemelis, daržas, gėlynas, atliekų kompostavimo erdvė, technikos garažas, artimiausia gamtinė aplinka ir kt. Rašomoji lenta; krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms; informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; priešingybių, priežasties – pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.), medžiagos eksperimentavimui (actas, druska, cukrus, krakmolos, citrinos rūgštis, maistiniai dažai ir kt.); laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), statoskopas. Daiktų modeliai, magnetinė lenta, žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo rankiai ir priemonės); tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys; prisukami, inerciniai, su elementais); vandens malūnai, parašiutai; labirintai; gamtos garsų rašai, filmuota medžiaga; magnetai, stalo žaidimai. Planšetiniai ir stacionarūs kompiuteriai, konsolės, robotikos rinkinys, interaktyvūs žaidimai, pažintiniai filmai, skaidrės, šviesos stalai, mėnulio smėlis, skaitmeniniai mikroskopai. Šviesoforai, kelio ženklai, vaikiškos transporto priemonės (paspirtukai, triratukai, svingiai)	
MENINĖ KOMPETENCIJA	
Vaikas – kuriantis, improvizuojantis, ieškantis naujovių, jautrus grožiui. Sietina su sritimis: meninė raiška, estetiškas suvokimas, kūrybiškumas	
Meninė raiška	
Vertybinė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas	
Vaiko pasiekimai	
1–3 m.	3–6 m.
Muzika, šokis Emocingai atliepia klausomus kūrinius –	Muzika, šokis Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu

šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi ar pan. Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2–4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais. Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais. Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu. Kuria, dainuoja vieno aukščio tonu savitus žodžius, ritmuoja vaikiškais instrumentais ir daiktais. Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką Žaidinimai, vaidyba Žaidžiant sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimus bei žaidinimus mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. Įvairius jausmus, norus rodo judesiais ir veiksmiais (pamojuoja, apkabina)	spontaniškai improvizuoja, pritaria klausomam vokalinės muzikos kūriniai. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius. Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinius. Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Dainuodamas išbando balso skambesį, išmėgina jį. Stengiasi kuo tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti, taisyklingiau stovėti, kvėpuoti. Ritminiais, melodiniais, gamtos, savo gamybos vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus. Improvizuodamas balsu, vaikišku muzikos instrumentu kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms. Šoka sukamuosius ratelius, paprastų žingsnių autorinius ir penkių-šešių natūralių judesių Šoka improvizuotai kurdamas penkių-šešių natūralių judesių seką, reaguodamas į muziką, išreikšdamas aplinkos vaizdus. Žaidimai, vaidyba Žaisdamas atkuria matytų situacijų fragmentus, panaudoja tikrus daiktus, reikmenis, drabužius. Kuria dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja. Žaisdamas atsipalaiduoja. Muzikiniuose rateliuose kuria ar savaip perteikia kelis veikėjų vaizduojančius judesius, veiksmus, spontaniškai reiškia. Vaidindamas stalo, lėlių teatre vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą, išplėtoja vyksmą dialogu, monologu, keisdamas balso intonacijas.
--	---

Vizualinė raiška Spontaniškai keverzoja rankų judesių piešinius, juos apžiūrinėja. Džiaugiasi (šūkčioja, krykštauja, mojuoja rankomis) dailės priemonės (tirštų dažų, minkštos tešlos) paliekamu pėdsaku ir patiriamais jutimais, siekia pakartoti ir pratęsti įdomią patirtį. Tyrinėdamas dailės medžiagas ir priemones intuityviai atranda skirtingus veikimo jomis būdus (brauko pirštais, varvina dažus, maigo tešlą). Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas vis labiau koordinuodamas rankų judesius. Bando ką nors pavaizduoti (mamą, mašiną). Savo abstrakcijose išvelgia daiktus ar įvykius. Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėja įvairius veikimo jomis būdus. Piešdamas, spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu	Išreiškia savo norus, jausmus, mintis, baimes. Susikuria ištisą žaidimo aplinką, panaudodamas daiktus, drabužius, reikmenis. Muzikiniuose žaidimuose ir rateliuose kuria ar savaip perteikia 3–4 veiksmų seką, vaizduojančią augimą, darbus, veikėjų judėjimą, stengiasi perteikti veikėjo nuotaiką Vizualinė raiška Savo emocijas, patirtį, išpūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Išryškina vaizduojamų objektų bruožus, reikšmingas detales. Objektus vaizduoja ne tokius, kokius mato, o tokius, ką apie juos žino. Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris procese gali kisti. Detalesniais, įtaigiais dailės darbeliais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius. Vaizdus papildo grafinais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais ir kt.). Kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis
Vaiko veiksenos	
Piešia įvairia technika: guašu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis. Derina kelias dailės raiškos technikas viename darbe, ornamentuoja, sistemingai kartodamas elementus. Piešia – kuria paveikslus pasinaudodamas šviesos stalu, tapo vitražus, piešia	

išbandydamas žvakės, kartono panaudojimo galimybes, kuria koliažus. Konstruoja erdvines figūras iš popieriaus, gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų. Dalyvauja dailės darbų parodose, projektuose, kūrybinėse akcijose ir kt. Siūlo savo kūrybines iniciatyvas draugams, pedagogams ar šeimų nariams.

Dalyvauja muzikos valandėlėse. Išklausius muzikos, pasakoja vaizdinius arba įvardina instrumentus. Domisi muzikinių kūrinių atlikėjų grupėmis. Muziką išreiškia judesiu. Dainuoja, šoka ratelius. Mėgdžioja gamtos garsus. Išbando įvairius garso išgavimo būdus, gaminasi barškučius (pvz.: į dėžutę įberia kruopų, žirnių, įdeda kaštoną ar pan.). Dalyvauja šokio valandėlėse. Kuria savo dainelę ar šokį. Kuria ritmą atsitiktiniais daiktais bei panaudodamas muzikinius instrumentus. Žaidžia improvizuotą koncertą grupėje. Dalyvauja darželio koncertuose.

Žaidžia, vaidina trumputes sceneles pagal savo sumanymą, literatūrinius, muzikinius, animacinių filmukų siužetus. Žaidžia stalo, pirštukinių ir pirštinių lėlių, šešėlių teatrą. Kuria veiksmų siužetą iš „čia ir dabar“ pasigamtintų ar aplinkoje rastų daiktų. Kuria spektakliukus draugams, pedagogams, tėveliams. Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose darželyje, keliauja į Anykščių kultūros centre ar Koplyčioje organizuojamus kultūrinius renginius (spektaklius, koncertus, šventes)

Estetinis suvokimas

Vertybinė nuostata. Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais

Vaiko pasiekimai

1–3 m.	3–6 m.
Skirtingai reaguoja girdėdamas besikeičiančių intonacijų suaugusiojo kalbinimą, muzikos garsus, matydamas gražius gamtos bei aplinkos daiktus ar vaizdus, spalvingas knygelių iliustracijas, šokančius ir vaidinančius vaikus ar suaugusiuosius. Intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. Atpažįsta kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius. Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį,	Džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti, šokti, vaidinti, pasipuošti, gražiai atrodyti. Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo įspūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėraštį, pasaką, matytą šokį, vaidinimą ir kt., pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales. Reaguoja į kitų nuomonę. Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrasi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais. Pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso

žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygių iliustracijas, žaislus, džiaugdamasis savo puošnia apranga. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis	ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Dalijasi išpūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo. Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. Gėrasi ir grožisi savo menine kūryba. Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako, kas jam gražu. Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasako vieną kitą argumentą, kodėl gražu. Plačiau papasakoja, ką sukūrė, kaip pats bei kiti dainavo, grojo, šoko, vaidino, piešė
Vaiko veiksenos	
Dalyvauja muzikos ir šokio valandėlėse: stengiasi kuo gražiau dainuoti, šokti, groti, pasako savo nuomonę apie juos. Dalyvauja grupės ar mokyklos bendruomenės, miesto, respublikos šventiniuose renginiuose. Klausosi atliekamos profesionalios muzikos (garso ir vaizdo įrašai, koncertai darželyje ar kt. kultūrinėje aplinkoje). Varto dailės albumus, liaudies meno knygas, apžiūri tautodailės darbus. Piešia ir emociškai komentuoja savo piešinius. Dalyvauja ir stebi vaikų parodas, jas aptarinėja, renka labiausiai patikusį dailės darbą. Kuria sveikinimus, atvirukus, įvairius darbelius, kompozicijas sau, tėvams, draugams, kaimynams. Savo kūrybiniais darbais prisideda prie mokyklos estetiškos aplinkos kūrimo	
Kūrybiškumas	
Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina	
1–3 m.	3–6 m.
Domisi naujais daiktais, vaizdais, garsais, judesiais. Atranda naujus veiksmus (tapyti ant veidrodžio, ridenti, nardinti į vandenį ir kt.) ir taiko juos daiktų tyrinėjimui. Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje.	Išvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus.

Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus	Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus. Džiaugiasi savitu veikimo procesu ir rezultatu. Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja. Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip
Vaiko veiksenos	
Eksperimentuoja tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis ir medžiagomis, kuria sudėtingesnius koliažus, trimates formas iš įvairių medžiagų, asambliažus, fotografuoja, piešia skaitmeninėmis priemonėmis (piešimo programomis telefone, kompiuteryje). Eksperimentuoja maišydami spalvas ir atranda naujus atspalvius. Tapo ant netradicinių paviršių: audinio, medžio, stiklo, plėvelės ir pan. Dailėje panaudoja netradicines priemones ir būdus: piešia ant pieno, krakmolo, cukraus, druskos, piešia gėlėmis, daržovėmis, vaisiais ir kt. Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto (sausio ir šlapio), įvairaus formato, dydžio popieriaus pirštu, teptuku, šiaudeliu, trintuku, kamštelio, sagute ir t.t. Dailės priemonėmis reiškia savo literatūrinius, muzikos kūrinio ar kitokius meninius išpūdžius. Aplinkuoja iš skirtingo šiurkštumo, storumo, įvairių spalvų popieriaus, buityje nereikalingų laikraščių, tapetų, folijos, tekstilinės ar gamtinės medžiagos. Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles draugams, šeimos nariams. Kuria įvairią atributiką, dekoracijas šventėms. Kūrybiškai panaudoja gamtinę medžiagą iš jos kurdami Žemės meną, puošdami darželio aplinką. Dalyvauja vietos bendruomenės, miesto ar respublikos meniniuose projektuose	
Ugdymo(si) aplinka ir priemonės	
Grupės aplinka, muzikos salė, darželio kiemo erdvės, artimoji gamtinė aplinka, miesto kultūrinės erdvės. Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniais darbams (įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klėjai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirkklės, kanceliariniai peiliukai, mediniai pagaliukai ir kt.); priemonės	

darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais; širmelė ir kita įranga teatrui; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės) bižuterija, karūnos ir kt.); priemonės vaidybai: stalo teatro lėlės, pirštinių ir pirštukinių lėlės ir kt.; muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi rašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai) ir kt.; priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams, štapavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molbertai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai, knygelės ir pan.

Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo turinį taikomi įvairūs metodai:

- **Žaidimas** – pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria.
- **Stebėjimas** – kuriamos sąlygos vaikui stebėti ir suprasti aplinkinį pasaulį, pajusti žmonių, daiktų, reiškinių ryšį, vieningumą.
- **Eksperimentavimas, tyrinėjimas** – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.
- **Pokalbis, diskusija** – vaikai skatinami reikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.
- **Kūrybiškumą skatinantys metodai** – naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt.
- **Išvykos, ekskursijos** – turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė, ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.
- **STEAM metodika** grįstas ugdymas sudomina vaikus, įtraukia juos į veiklas, kuriose vaikai kelia klausimus, kūrybiškai tyrinėja ir sprendžia veikloje iškilusias problemas, tai skatina kritinį mąstymą.
- **IKT taikymas** – interaktyvūs žaidimai, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas ir kt.
- **Veikla komandoje** – veiklos forma, ugdanti vaikų socialumą, empatiją, gebėjimą bendradarbiauti su bendraamžiais siekiant bendro tikslo.

V SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų ugdymo pasiekimai – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios, supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jo rezultatų.

Vaikų ugdymo pažanga – tai vaikų pasiekimų ūgtelėjimas per tam tikrą laikotarpį.

Vaiko ūgtis – asmenybės branda, pasiekimai, pažanga.

Pasiekimų vertinimo tikslai:

- pažinti kiekvieną ikimokyklinio amžiaus vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymosi srityse, nustatyti individualų ugdymosi tempą, išsiaiškinti ugdymosi poreikius;
- numatyti tolesnio vaiko ugdymosi rezultatus, atsižvelgiant į jo ugdymosi poreikius, pasiekimus ir daromą pažangą, parinkti tinkamesnį ugdymo turinį, būdus, priemones, aplinką ir kt.;
- numatyti kaip ugdymas bus individualizuojamas, pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo interesus, polinkius, lūkesčius, galimybes, turimą patirtį;
- nuolat stebėti, ko ir kaip mokosi vaikas, k išmoko, kokius sunkumus patyrė, kaip juos įveikė, ir tai atsižvelgiant koreguoti;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas buvo veiksmingas, ar vaikui pavyko pasiekti iki tam tikro laikotarpio numatytus ugdymosi rezultatus;
- atrinkti ir pateikti tėvams aktualią informaciją apie jų vaikų ugdymąsi, motyvuojančią juos aktyviau įsitraukti į vaikų ugdymą įstaigoje;
- pateikti objektyvią informaciją apie vaikų ugdymąsi kitiems specialistams ir mokyklos administracijai.

Vaiko ugdymosi pasiekimų vertintojai:

- **pedagogai** – vertina kiekvieno vaiko individualius pasiekimus ir daromą pažangą;
- **specialistai** – vertina individualius pasiekimus ir daromą pažangą jų organizuojamose veiklose;
- **vaikai** – patys įsivertina savo veiklą;
- **šeimų nariai** – įvertina savo vaiko „augimą“.

Formuojamasis vertinimas – kasdienis sąveika paremtas vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas siekiant suprasti ir nustatyti vaiko ugdymosi poreikius. Vaikas nuolat skatinamas, jam laiku teikiama parama ir pagalba. Kartu su vaiku aptariama, ką jis nuveikė, išmoko, kas jam patiko ir ką jis dar norėtų nuveikti, numatoma tolesnė veikla. Pedago gaunama informacija apie vaiką stebint jo veiklą, elgesį, savijautą ugdymo procese padeda planuoti ugdymą, parinkti tinkamus ugdymo metodus, tikslingai kurti ugdymosi aplinką ir laiku teikti individualią pagalbą.

Diagnosticinis vertinimas – skirtas vaikui pažinti ir tolesniam ugdymuisi numatyti. Šio tipo vertinimas naudojamas išsiaiškinti, ar pasiekti vaiko ugdymosi tikslai, kokia pagalba reikalinga, kokie tolesni ugdymosi žingsniai.

Apibendrinamuoju vertinimu siekiama nustatyti, ką vaikas moka praėjus tam tikram laiko tarpui – pavyzdžiui, baigus dalį ugdymo programos (tai gali būti vieneri mokslo metai) ar visą programą.

Mokykloje vertinimas vyksta vadovaujantis **Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu**. Visuminis vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas du kartus per metus: rugsėjį–spalį ir gegužės mėn. Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai gali būti atliekami išryškėjus didelėms ugdymosi spragoms.

Svarbiausi vaiko pasiekimus atskleidžiantys įrodymai saugomi „Vaiko pasiekimų aplanke“, kurio turinį gali sudaryti vaiko darbeliai, nuotraukos, filmuota medžiaga, vaiko stebėjimų aprašai, vaiko žodinė kūryba, pasisakymai, mintys, rašytinės kalbos pavyzdžiai, interviu su vaiku aprašai, įvertinimai (diplomai, padėkos, prizai), vaiko įsivertinimo, tėvų įvertinimo ar specialistų įvertinimo medžiaga. Pasiekimų įrodymai taip pat gali būti kaupiami naudojamoje Classdojo platformoje esančiame „Portfolio“. Jo turinį gali sudaryti fotografuoti vaiko darbeliai, atliktos užduotys, įrašyta vaiko kalba, pasisakymai ir mintys, filmuoti, fotografuoti jo žaidimai, pasiekimai specialistų organizuojamose veiklose, pačių vaikų įsivertinimo įrašai, nuorodos į filmus apie vaiko veiklą, dalyvavimą ugdymojoje veikloje, išvykose, ekskursijose ir kt.

Kokiu formatu kaupti vaikų pasiekimų įrodymus sprendžia konkrečios grupės pedagogai su vaikų tėvais. Į abiejų formatų pasiekimų aplankus dedami tik tie įrodymai, kurie rodo vaiko tobulėjimą, išryškina vaiko gabumus, interesus, atskleidžia ugdymosi poreikius.

Atliekus vertinimą sudaroma pasiekimų diagrama, kuri atskleidžia vaiko gebėjimus ir ugdymosi sunkumus. Visi kasmetiniai vaiko pasiekimų vertinimai (nuo 1 iki 6 metų amžiaus) fiksuojami toje pačioje diagramoje, žymint skirtingų metų ir vertinimų kreives vis kitomis spalvomis. Taip vizualiai matoma vaiko ūgtis per visą ugdymosi pagal ikimokyklinio ugdymo programą laikotarpį.

Informacija apie vaiko ugdymo(si) pažangą ir pasiekimus teikiama tik šeimai, esant reikalui, vaiko gerove besirūpinančioms organizacijoms.

Informacija apie vaikų pasiekimus naudojama planuojant ugdymą, parenkant tinkamus ugdymo metodus, tikslingai kuriant ugdymosi aplinką ir laiku suteikiant individualią pagalbą.

VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Geros mokyklos koncepcija. Švietimo ir mokslo ministerija, 2015.
2. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius. ŠAC, 2006.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
4. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa Vilnius. ŠAC. 2014.
5. Ankstyvojo ugdymo vadovas/Monkevičienė O. (sud.). Vilnius. Minklės leidyba, 2001.

6. Kaip pagerinti vaikų socialinį elgesį. St. Freeman, G. Begum, K. Hayashida. Leidėjas Petro ofsetas. 2019 m.
 7. Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas. Vilnius. Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
 8. Vaikų žaidimai darželyje ir namie / Grinevičienė N.. Vilnius: „Šviesa“, 2006.
 9. Žaidimai gamtoje./Džiuvė A. Šiauliai. UAB „Titnagas“, 2003.
 10. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija. Ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
 11. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
-